

ترکیه: چه دادیم و چه گرفتیم!؟

بهرام رحمانی

bamdadpress@swipnet.se

توافقات زیر در دیدار یک روزه کالین پاول وزیر امور خارجه آمریکا، در ترکیه، با مقامات این کشور حاصل شده است:

چه دادیم:

- ۱ – ترکیه به تنهایی وارد شمال عراق نخواهد شد.
- ۲ – هواپیماهای آمریکایی، در موارد اضطراری در ترکیه فرود می آیند.
- ۳ – آمریکا مجاز است، از مرز زمینی ترکیه، مواد غذایی، سوختی و کمک های انسانی به نیروی های خود در شمال عراق برساند.
- ۴ – در صورتی که نیروهای آمریکایی در شمال عراق، در محاصره و یا شرایط بدی قرار گیرند و مفقود شوند، عملیات نجات از طریق خاک ترکیه مجاز است.

چه گرفتیم:

- ۱ – قطعا دولت کرد تشکیل نخواهد شد.
- ۲ – کردها، حق ورود به کرکوک و موصل را ندارند؛ آمریکا، در شمال عراق، کردها را کنترل می کند و زیاده روی های آن ها مهار می شود و سلاح های سنگین نیز در اختیار آن ها قرار داده نمی شود.
- ۳ – برای کنترل شمال عراق، کمیته مشترک تشکیل می شود.
- ۴ – در شمال عراق، به پ ک ک و حزب دمکراتیک کردستان اجازه فعالیت داده نمی شود.
- ۵ – ترکیه، نقش فعالی در بازسازی عراق، خواهد داشت.
- ۶ – یک میلیارد دلار کمک بدون قید و شرط به ترکیه داده می شود.
- ۷ – آوارگان جنگی، اجازه عبور از مرز عراق به ترکیه را نخواهند داشت.
- ۸ – شرکت های ساختمانی ترکیه، در بازسازی عراق و فروش ابزارهای ساختمانی این کشور، در اولویت قرار خواهد گرفت.

پاول، در آنکارا با نجدت سزر رییس جمهور، رجب طیب اردوغان نخست وزیر و عبدالله گل نخست وزیر ترکیه دیدار و گفت و گو داشت. وی در این دیدار تاکید کرد که «عدم قبول لایحه استقرار نیروهای آمریکایی در ترکیه، ما را ناامید کرد اما با این وجود قدم‌های آنکارا، برای ما، مهم است».

رجب طیب اردوغان نخست وزیر ترکیه نیز در دیدار با پاول گفت: برای این که خط قرمز ترکیه در شمال عراق، روشن شود، آمریکا و ترکیه باید سند جدیدی را تهیه کنند». پاول نیز در جواب اردوغان گفت: «برای تعیین نقشه جدید یک کمیته مشترک تشکیل شود».

برای مثال اگر کردها برای تشکیل دولت مستقل اقدام کنند آمریکا چه سیاستی را برای جلوگیری از این اقدامات پیش خواهد گرفت و سیاست ترکیه، در صورتی که کردها کرکوک و موصل را اشغال کنند، چه خواهد بود؟ اساسا آمریکا و ترکیه، چه اقدامات مشترکی را به کار خواهند بست، از جمله مسائل مورد بحث طرفین بود.

عبدالله گل نخست وزیر ترکیه نیز به پاول هشدار داد: «کرکوک، برای مردم ترکیه، یک مسئله بسیار حساسی است. اگر اتفاقی در کرکوک بیافتد هیچ کس نمی‌تواند جلو مردم ترکیه را بگیرد. در چنین شرایطی هیچ کس نیز نمی‌تواند جلو ترکیه را بگیرد». گل تاکید کرد: «پیشمرگان به جای خود، حتا اگر مردم عادی و نیروی‌های غیرمسلح کرد نیز قصد اسکان در این دو شهر را داشته باشند برای ما قابل هضم نخواهد بود». پاول، در مقابل این اصرار گل گفت: «ما به حرکت‌های غیرمجاز کردها اجازه نخواهیم داد. ما اساسا به آن‌ها اخطار کرده‌ایم و بعد از این نیز خواهیم کرد. گروه‌های کرد، تحت کنترل ما هستند. علاوه بر این منابع نفتی کرکوک و موصل، پس از برکناری صدام حسین، نه به یک گروه، بلکه به تمام مردم عراق تعلق دارد». پاول، اضافه کرد علاوه بر کمک اقتصادی یک میلیارد دلاری آمریکا به ترکیه، در نزد صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی نیز از ترکیه حمایت خواهیم کرد.

در پایان دیدار و گفت‌گوهای هفت ساعته پاول با مقامات ترکیه، روز چهارشنبه ۲ آوریل ۲۰۰۳، پاول و گل، در یک کنفرانس مطبوعاتی مشترک شرکت کردند. گل گفت: «ترکیه با نیروهای ائتلافی متحد است و هماهنگ با کشورهای متفق جنگ حرکت خواهد کرد. اهمیت استراتژیک ترکیه برای همه آشکار است».

گل افزود: «تمام توافقاتی که با آمریکا صورت گرفته است، در چهارچوب اختیارات دولت است و لزومی به تصویب لایحه جدید در مجلس نمی‌باشد».

۷۰۰ پلیس ترکیه با همکاری پلیس مخفی آمریکا، امنیت دیدار یک روزه پاول با مقامات ترکیه را تامین کردند. پلیس‌های تک تیرانداز ویژه در مسیر حرکت پاول، در پشت بام‌ها و بالکن‌ها مستقر

شده بودند و ماموران ویژه نیز با سلاح‌های اتوماتیک پاول را اسکورت می‌کردند. علی‌رغم همه این تدابیر امنیتی شدید، نیروهای ضد جنگ، در هر جایی که پاول ملاقات داشت، دست به تجمع اعتراضی علیه جنگ و آمریکا زدند. در مقابل وزارت امور خارجه که اولین ملاقات پاول در آن جا بود یک گروه از فعالین چپ و کمونیست با شعارهای «آمریکا قاتل است»، «صبح به خیر آقای قاتل» و «ترکیه فروشی نیست»، دست به تجمع اعتراضی زدند. پلیس به تجمع‌کنندگان حمله کرد و تعدادی نیز دستگیر شدند. این گروه تخم مرغ‌هایی را که قصد داشتند به پاول پرتاب کنند به پلیس پرتاب کردند.

پاول، در مقابل دفتر نخست‌وزیری نیز با تجمع اعتراضی روبه‌رو شد. با وجودی که پلیس، تمام راه‌های منتهی به نخست‌وزیری را بسته بود، گروهی توانست خود را به مقابل نخست‌وزیری برساند و شعارهای «پاول قاتل، از ترکیه گم شو»، «حزب حاکم اسلامی عدالت و توسعه، همکار آمریکای قاتل است» را بدهد.

همچنین با وجود بسته بودن راه‌های منتهی به وزارت امور خارجه، یک گروه چهار نفری وابسته به یک جریان چپ، خودشان را به ساختمان وزارت خارجه رساندند. با شعارهای «آمریکا قاتل است» رنگ قرمز شبیه به خون را در کریدور منتهی به این ساختمان در مسیر پاول پاشیدند. پلیس‌ها با دیدن این وضعیت در حالی که شوکه شده بودند، این چهار نفر را دستگیر کردند. در همه این تجمعات اعتراضی، بین پلیس و تجمع‌کنندگان زد و خورد و تعقیب و گریز جریان داشت.

سوم آوریل ۲۰۰۳

برگردان از: روزنامه «حریت» چاپ ترکیه، روز پنج‌شنبه سوم آوریل ۲۰۰۳